MOTION
2024-09-10

RS 2024-0793
Motion
2024:37

Liberalerna

Motion om tillgängliggörande av Naloxon i kollektivtrafiken

Sverige har under lång tid haft ett av de högsta narkotikarelaterade dödsfallen per capita i Europa. Trots en period av minskade dödsfall har den senaste statistiken visat att trenden nu har vänt. Enligt Folkhälsomyndighetens rapport ”*Den svenska narkotikasituationen 2023*” registrerades 519 narkotikarelaterade dödsfall under 2022, vilket är en ökning med 69 fall jämfört med året innan. Oavsiktliga överdoser, där opioider är inblandade, utgör den vanligaste dödsorsaken. Denna utveckling är alarmerande och kräver omedelbara insatser.

Ett av de mest kraftfulla verktygen i kampen mot opioidöverdoser är läkemedlet Naloxon, som agerar som ett motgift genom att neutralisera opioidernas effekt och därmed rädda livet på den som har överdoserat. I mars 2024 beslutade Läkemedelsverket att Naloxon ska bli receptfritt, vilket innebär att det snart kommer att kunna köpas på svenska apotek. Detta är ett viktigt steg i regeringens arbete för att minska den opioidrelaterade dödligheten.

Samtidigt har narkotikautredningens slutbetänkande, *Vi kan bättre! Kunskapsbaserad narkotikapolitik med liv och hälsa i fokus* (SOU 2023:62), lyft fram ytterligare förslag som kan stärka arbetet mot opioidrelaterade dödsfall. I betänkandet rekommenderas att regeringen inför en särskild lag om hantering av läkemedel utanför hälso- och sjukvården. Detta skulle möjliggöra att fler yrkesgrupper, såsom poliser, väktare och ordningsvakter, får befogenhet att hantera och administrera Naloxon i akuta situationer. En sådan reform skulle spela en stor roll eftersom dessa yrkesgrupper rör sig i många olika offentliga miljöer och möter personer med missbruksproblematik dagligen.

I Region Stockholm, liksom på andra platser, sker försäljning och konsumtion av opioider ofta i nära anslutning till kollektivtrafiken. En del av dessa områden klassas av polisen som "öppna drogscener. Tunnelbane-, buss- och pendeltågsstationer fungerar som centrala knutpunkter för denna aktivitet, vilket skapar en otrygg miljö för både missbrukare och allmänheten. Att en stor del av opioidkonsumtionen sker på offentliga platser bekräftas även av statistik från sprututbytesverksamheten i Stockholm. Mellan 2018 och 2022 delade de ut 14 000 doser Naloxon, och av de 2 000 doser som användes vid akuta överdoser, administrerades 49 % på offentliga platser. Med anledning av detta bör Region Stockholm utreda förutsättningarna för att utrusta stationsvärdar, trygghetsvakter och ordningsvakter med Naloxon. Att utrusta personalen med läkemedlet skulle vara en åtgärd som bokstavligen räddar liv.

Liberalerna

Utöver det arbete som görs i Sverige finns det internationella exempel som visar hur Naloxon framgångsrikt har integrerats i kollektivtrafiken. I USA har San Franciscos Bay Area Rapid Transit (BART) varit en föregångare i detta arbete. År 2019 började BART utrusta sin kollektivtrafikpersonal med Naloxon, tillsammans med utbildning i hur man ingriper vid en överdos. Under 2023 använde BART-personalen Naloxon minst 188 gånger, vilket tydligt visar behovet och värdet av att ha tillgång till läkemedlet i kollektivtrafiken.

Ett annat intressant initiativ är det pilotprojekt som inleddes i juli 2024 av Massachusetts Bay Transportation Authority (MBTA) i Boston. Där bär redan personal inom kollektivtrafiken Naloxon, men för att ytterligare öka tillgängligheten installerade MBTA Naloxon-skåp vid flera tunnelbanestationer. Dessa skåp är tillgängliga för allmänheten och utrustade med instruktioner om hur Naloxon ska administreras vid en överdos. Detta initiativ, som påminner om att placera ut hjärtstartare i offentliga miljöer, har potential att rädda många liv och kan fungera som en modell för hur liknande åtgärder kan implementeras i Stockholms kollektivtrafik.

Det är viktigt att betona att syftet med att tillgängliggöra Naloxon inom kollektivtrafiken inte är att uppmuntra eller underlätta missbruk, utan att erbjuda en livlina i akuta situationer. Vi vill inte att kollektivtrafiken ska bli en plats dit missbrukare söker sig till, men vi måste förhålla oss till den verklighet vi står inför: överdoser och dödsfall sker. Samtidigt som dessa åtgärder genomförs måste Region Stockholm aktivt arbeta för att erbjuda hjälp och stöd till de som lider av missbruk. Genom en utökad tillgång till Naloxon och andra skademinimerande insatser, samt genom att säkerställa ett nära samarbete med beroendevården, socialtjänsten och psykiatrin, kan vi minska dödligheten och skapa en tryggare miljö för alla som använder kollektivtrafiken.

Med anledning av ovan föreslår Liberalerna regionfullmäktige besluta:

1. *att* trafiknämnden och hälso- och sjukvårdsnämnden uppdras att utreda möjligheterna att utrusta stationsvärdar, ordningsvakter och trygghetsvakter med Naloxon

2. *att* trafiknämnden uppdras att följa och analysera utvecklingen i städer där Naloxon tillgängliggjorts i kollektivtrafiken, för att dra lärdomar som kan appliceras i Stockholms kollektivtrafik.

3. *att* regionstyrelsen uppdras att identifiera och bedöma möjliga platser inom regionens lokaler, utöver kollektivtrafiken, där Naloxon kan placeras.

4. *att* Region Stockholm utarbetar riktlinjer och utbildningsmaterial för användandet av Naloxon i enlighet med förslaget.

Daniel Adborn
Liberalerna

Jesper Svensson
Liberalerna